

Kraków, 24.05.2018 r.

03980200052233
RPW/16734/2018 P
2018-06-04

Adres do Korespondencji:
Stowarzyszenie Farmaceutów Katolickich Polski
Kraków 31-234, Słomczyńskiego 18/49
tel. 605 25 77 80, zarzad.sfkp@gmail.com

Pan Senator Robert Mamątow

**Przewodniczący Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji**

**Senat Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa**

Szanowny Panie Senatorze,

w imieniu wielu polskich farmaceutów zwracamy się z apelem o pozytywne rozpatrzenie petycji P9-38/17 w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej dostosowania ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania do wymogów wynikających z art. 53 ust. 1 Konstytucji RP poprzez uchylene ust. 2 w art. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz wprowadzenie przepisu potwierdzającego ustalenia TK z wyroku K 12/14, w zakresie w jakim wskazują, że sprzeciw sumienia należy do istoty wolności sumienia i wyznania.

Obecnie konstytucyjna gwarancja wolności sumienia farmaceutów nie jest chroniona w sposób wystarczający, gdyż zdarzają się przypadki zwolnienia farmaceutów z pracy z powodu niewydania tabletki „po”, jak też nie przyjęcia do pracy z powodu ujawnionych w czasie rozmowy rekrutacyjnej poglądów dotyczących początku życia ludzkiego i dystrybucji środków, które mogą się przyczyniać do jego zniszczenia. Dodatkowo art. 3 ust.2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania () w dużej mierze niweczy konstytucyjne prawo farmaceuty – obywatela Rzeczypospolitej – do sprzeciwu sumienia i działania zgodnie z sumieniem i do niebycia przymuszonym do działania wbrew sumieniu.

Jednocześnie wnosimy o uzupełnienie dokumentu BADK/DKP-133-61/17JK, stanowiącego informację o petycji P9-38/17 z 9 listopada 2017 r. w punkcie „Działania powiązane”, w którym odniesiono się do interpelacji nr 13375 (błędnie oznaczonej jako „1337”) w sprawie klauzuli sumienia w aptekach. 20 września 2017 r. Stowarzyszenie Farmaceutów Katolickich Polski zwróciło się do Ministra Zdrowia Konstantego Radziwiłła z prośbą o wyjaśnienie odpowiedzi na interpelację nr 13375 udzieloną przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia Pana Marcina Czecha. W odpowiedzi z dnia 20 października 2018 r. Minister Zdrowia Pan Konstanty Radziwiłł stwierdził, że udzielona odpowiedź, jak również

obowiązujące regulacje w żaden sposób nie podważają konstytucyjnych gwarancji wolności sumienia farmaceuty, w szczególności w kontekście uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2015 r. (sygn. akt K12/14), w którym wyraźnie zaznaczono, że „Wolność sumienia – w tym ten jej element, którym jest sprzeciw sumienia – musi być więc respektowana niezależnie od tego, czy istnieją przepisy ustawowe ją potwierdzające”. Ten fragment odnosi się do wszystkich ludzi, nie tylko lekarzy, lecz także przedstawicieli innych zawodów medycznych. Przytoczone pisma pozwalamy sobie załączyć.

Pozwalamy sobie także zauważyć, że podobnej treści odpowiedź udzielił Minister Zdrowia na interpelację nr 16315 w sprawie wolności sumienia farmaceutów, w której czytamy: „Udzielona odpowiedź na interpelację 13375 odnosi się bezpośrednio do obowiązujących przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2016 r., poz.2142). Nie podważa w żaden sposób gwarancji wolności sumienia, w szczególności w kontekście uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2015 r. (sygn. akt K 12/14). W uzasadnieniu ww. wyroku Trybunału konstytucyjnego stwierdzono, że „prawo lekarza, jak każdej innej osobie, do powstrzymywania się od działań sprzecznych z własnym sumieniem wypływa wprost z wolności gwarantowanej przez Konstytucję, a zatem także w braku unormowania w art.39 ZawLekU [ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty] lekarz mógłby odmówić świadczenia z powołaniem się na sprzeciw sumienia”. Tezy wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczą bezpośrednio wykonywania zawodu lekarza, ale w zakresie uzasadnienia dotyczącego tzw. sprzeciwu sumienia, ww. wyrok odnosi się także do wykonywania innych zawodów.” Warto by i te działania powiązane zostały odnotowane w informacji przedłożonej Senatorom zasiadającym w Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji.

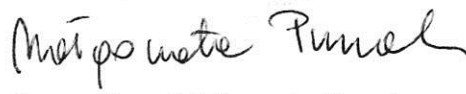
Poza tym w odpowiedzi na petycję BKSP-145-232/17 w sprawie zmiany ustawy z dnia 6 września 2001 – Prawo farmaceutyczne w zakresie dotyczącym możliwości odmowy przez farmaceutę albo technika farmaceutycznego wydania lub zapewnienia nabycia produktu leczniczego Komisja Sejmu Do Spraw Petycji Sejmu RP wystosowała 25 stycznia 2018 r. do Ministra Zdrowia dezyderat, w którym zasygnalizowała potrzebę uregulowania klauzuli sumienia farmaceutów i aptekarzy.

Wyrażamy głębokie zaniepokojenie faktem, że art. 3 ust. 2 ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania może stanowić narzędzie do jeszcze większego ograniczenia wolności sumienia i godności farmaceutów, czyniąc ich tym samym bezwolnymi i bezrefleksyjnymi wykonawcami poleceń innych. Pragniemy przypomnieć, że każdy farmaceuta jest podmiotem moralnym, posiadającym sumienie, czyli zdolność do intelektualnego rozeznania dobra, według którego chce postępować i zła, które chce unikać. Ma on pełną świadomość działania wydawanych środków i skutków ich stosowania. Dlatego tak jak innym zawodom medycznym, przysługuje mu prawo sprzeciwu wobec działań, w których nie chce uczestniczyć.

Z wyrazami szacunku,

mgr farm. Ewa Ciszewska
Sekretarz Stowarzyszenia

dr mgr farm. Małgorzata Prusak
Przewodnicząca Stowarzyszenia

Minister Zdrowia

Warszawa, 16 PAŹ. 2016

PRL.024.117.2017.JS

Pani
Dr farm. Małgorzata Prusak
Przewodnicząca Stowarzyszenia
Farmaceutów Katolickich Polski

Pani
Ewa Ciszewska
Sekretarz Stowarzyszenia
Farmaceutów Katolickich Polski

Szanowne Pani,

w odpowiedzi na pismo, które wpłynęło 2 października 2017 r., w sprawie „klauzuli sumienia” farmaceutów uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień:

W odpowiedzi na interpelację poselską nr 13375 odniesiono się bezpośrednio do obowiązujących przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne, nie odnosząc się w żaden sposób do wniesionego do łaski marszałkowskiej projektu zmian ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne wraz z petycją Stowarzyszenia Farmaceutów Katolickich Polski. Udzielona odpowiedź, jak również obowiązujące regulacje, w żaden sposób nie podważają konstytucyjnych gwarancji wolności sumienia, w szczególności w kontekście uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2015 r. (sygn. akt K 12/14).

W uzasadnieniu do ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzono, że „prawo lekarza, jak każdej innej osoby, do powstrzymania się od działań sprzecznych z własnym sumieniem wypływa wprost z wolności gwarantowanej przez Konstytucję, a zatem także

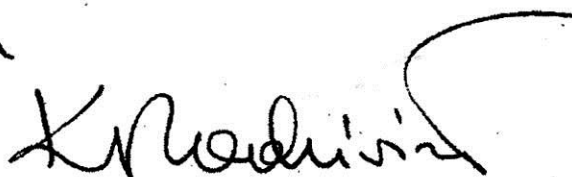
w braku unormowania w art. 39 ZawLekU [ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty] lekarz mógłby odmówić świadczenia z powołaniem się na sprzeciw sumienia.". Tezy wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczą bezpośrednio wykonywania zawodu lekarza, ale w zakresie uzasadnienia dotyczącego tzw. sprzeciwu sumienia, ww. wyrok odnosi się także do wykonywania innych zawodów.

Wykonywanie zawodu farmaceuty wiąże się ze zobowiązaniem osoby wykonującej ten zawód do przestrzegania zasad deontologii zawodowej ustalonej przez samorząd zawodowy, który jest też uprawniony do oceniania sposobu wykonywania zawodu przez farmaceutów. Natomiast organem sprawującym nadzór nad obrotem produktami leczniczymi oraz kontrolującym apteki jest Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna. O ile w ocenie wymienionych organów nie dochodzi do naruszenia przepisów powszechnie obowiązujących, w tym tych rangi konstytucyjnej, oraz wewnętrznego prawa korporacyjnego, nie jest możliwe i dopuszczalne ingerowanie w zachowanie osoby wykonującej zawód farmaceuty.

Apteki są szczególnymi placówkami ochrony zdrowia, które stanowią często pierwszą lub jedyną formę kontaktu pacjenta z osobą wykonującą zawód medyczny, co znajduje swój wyraz w regulacjach zamieszczonych w ustawie z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne.

Pragnę poinformować, że w Ministerstwie Zdrowia w tej chwili trwają prace nad nową kompleksową regulacją zawodu farmaceuty, co stwarza szansę na jednoznaczne uregulowanie na poziomie ustawy przedmiotowej kwestii; a po skierowaniu projektu ustawy do konsultacji publicznych będą mogli Państwo wyrazić stanowisko co do proponowanej regulacji.

Z poważaniem

Konstanty Radziwiłł

Poznań, 20.09.2017r.

Stowarzyszenie Farmaceutów Katolickich Polski

Ostrów Tumski 9

61-109 Poznań

Adres do korespondencji:

Stowarzyszenie Farmaceutów Katolickich Polski

Kraków 31-234, ul. Słomczyńskiego 18/49

tel. 605 25 77 80; zarząd.sfkp@gmail.com

Szanowny Pan

Konstanty Radziwiłł

Minister Zdrowia

Warszawa 00-952, ul. Miodowa 15

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z odpowiedzią na interpelację nr 11375 w sprawie klauzuli sumienia w aptekach (udzieloną przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia Pana Marcina Czecha 29.08.2017r.) wyrażamy swoje głębokie zdumienie oraz zaniepokojenie jej treścią. Wynika z niej bowiem, że farmaceutom nie wolno powoływać się na sprzeciw sumienia, co stoi w jawnej sprzeczności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym wolność sumienia oznacza także prawo do postępowania zgodnie z własnym sumieniem oraz wolność od przymusu postępowania wbrew niemu. Rodzi to szereg pytań. Czy farmaceuta, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, jest pozbawiony praw chronionych przez Konstytucję RP, w tym wolności sumienia? Na jakiej podstawie Minister Zdrowia dezawuuje konstytucyjne prawa farmaceutów? Czy takie jest stanowisko całego Rządu Pani Premier Beaty Szydło?

Brak na poziomie ustawowym regulacji wprost potwierdzającej klauzulę sumienia farmaceutów nie może ograniczać swobody korzystania z wolności sumienia gwarantowanej przez art. 53 ust. 1 Konstytucji RP z 1997 r. oraz wiele umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Polskę, jak np. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 r. czy Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 7 października 2015 r. jednoznacznie wyjaśnił, że konstytucyjne prawo do sprzeciwu sumienia musi być respektowane „niezależnie od tego, czy istnieją przepisy ustawowe ją potwierdzające”. Co więcej, to właśnie konkretne regulacje ustawowe, a nie ich brak, są konieczne, aby ograniczyć farmaceutom swobodę korzystania z wolności sumienia lub wskazać na dozwolone sposoby korzystania z tej wolności.

Wobec brzmienia Konstytucji RP oraz jednolitego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wyrażamy głęboką nadzieję, że odpowiedź na interpelację 11375 nie wyraża stanowiska rządu Pani Premier Beaty Szydło na temat wolności sumienia osób, które wybrały zawód farmaceuty i które niejednokrotnie traktują swoją profesję jako powołanie. Sami farmaceuci deklarują w Kodeksie Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej i w składanym przyrzeczeniu, że wszystkie działania będą czynić z myślą o dobru pacjenta. Nie da się jednak wypełnić tego zobowiązania bez rzetelnej

wiedzy, poszanowania życia każdego człowieka od jego poczęcia do naturalnej śmierci oraz bez respektowania wolności sumienia.

Pragniemy zwrócić uwagę, że wspomniany Kodeks Etyki w art. 3 nakłada na każdego farmaceutę obowiązek działania zgodnie ze swym sumieniem oraz przestrzegania zasad etyki zawodu niezależnie od mechanizmów rynkowych, nacisków społecznych oraz wymagań administracyjnych. Z kolei art. 21 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich wyraźnie nakazuje członkom samorządu aptekarskiego przestrzegać zasad etyki i deontologii zawodowej. Wynika z tego, że ustawodawca nakazuje aptekarzom działanie zgodnie ze swym sumieniem, a nie zabrania im tego, jak sugeruje wspomniana odpowiedź na poselską interpelację nr 11375.

Niezależnie od powyższych uwag o obowiązującym stanie prawnym, w załączeniu pozwalamy sobie przesłać projekt nowelizacji Prawa farmaceutycznego, złożony w formie petycji do sejmowej Komisji do Spraw Petycji. Mamy nadzieję, że zaproponowane zmiany przyczynią się ostatecznie do zaprzestania łamania konstytucyjnych praw farmaceutów oraz do wyeliminowania niedopuszczalnych form ich zastraszania, np. poprzez tworzenie list tzw. „apteki bez sumienia” lub specjalnych stron internetowych ułatwiających złożenie skargi na farmaceutę kierującego się swym sumieniem. Prosimy o uwzględnienie naszych argumentów i propozycji podczas prac związanych z przygotowaniem ustawy o zawodzie farmaceuty.

Prosimy również o odpowiedź na postawione na wstępie pytanie: Czy w farmaceuta, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, jest pozbawiony praw chronionych przez Konstytucję, w tym wolności sumienia? A jeśli tak, to na jakiej podstawie? Prosimy także o wyjaśnienie, czy art. 21 ustawy o izbach aptekarskich nadal obowiązuje oraz jakie kroki zamierza podjąć Minister Zdrowia w celu przeciwdziałania naciskom wywieranym na farmaceutów, by wbrew etyce zawodowej nie postępowali zgodnie z własnym sumieniem?

Z wyrazami szacunku,

dr mgr farm. Małgorzata Prusak
Przewodnicząca Stowarzyszenia

mgr farm. Ewa Ciszewska
Sekretarz Stowarzyszenia

Do wiadomości:

Pani Elżbieta Piotrowska-Rutkowska
Prezes Naczelnej Rady Aptekarskiej